

STEFAN ZWEIG OVER JAMES ENSOR: MUSICUS OF SCHILDER ?

oor Lionel DEWULF

De Oostenrijkse schrijver Stefan Zweig (1881–1942), heeft het in zijn (thans opnieuw heruitgegeven) autobiografie “De wereld van gisteren”, ondermeer over zijn ontmoetingen met Belgische kunstenaars .

In zijn memoires had Zweig het ook over James Ensor. De auteur verbleef in de zomer van 1914 in De Haan. Maar na het ultimatum van Oostenrijk aan Servië ging hij elke dag met de elektrische tram naar Oostende, om dichterbij het nieuws te zijn . (En dat werd steeds slechter). Hij schrijft het volgende:

“Ik zat op een keer in een café met een paar Belgische vrienden, een jonge schilder en de dichter Crommelynck. We hadden de middag doorgebracht bij James Ensor, de grootste moderne schilder van België, een zeer excentrieke, teruggetrokken en gesloten man, die veel trotser was op de kleine slechte polka's en walsen die hij voor militaire kapellen componeerde, dan op zijn fantastische, in schitterende kleuren uitgevoerde schilderijen. Hij had ons zijn schilderijen laten zien, eigenlijk met nogal wat tegenzin, want bizar genoeg leed hij onder de gedachte dat iemand er een van hem zou willen kopen. Hij droomde er eigenlijk van, vertelde mijn vriend mij lachend, ze duur te verkopen maar ze dan tegelijkertijd allemaal te mogen houden, want hij hechtte even sterk aan geld als aan al zijn schilderijen. Steeds als hij er een uit handen had gegeven, was hij een paar dagen in vertwijfeling. Met al zijn merkwaardige grillen had deze geniale harpagon ons opgevrolijkt...”

(De wereld van gisteren. Herinneringen van een Europeaan. Uitgave Rainbow in samenwerking met uitgeverij De Arbeiderspers, Amsterdam, 2016, blz 216).

Harpagon betekent hier vrek, verwijzend naar de gierigaard in Molières “ l'Avare”.

En ook in de tentoonstelling over VLAAMSE KUNST 1880 – 1930 in het Carmersklooster, Patershol, Gent van 15 maart tot 6 augustus 2017 onder de benaming “OER, DE WORTELS VAN VLAANDEREN “ lazen we onder een werk van onze beroemde Oostendse kunstenaar volgende tekst : “James Ensor is niet enkel schilder. Hij componeert ook muziek. Wanneer de Russische schilder Wassily Kandinsky hem bezoekt, verkondigt Ensor doodleuk dat hij vooral musicus is. Bij Ensor weet je nooit wat ernstig is of niet”...

Waar (precies) woonde burgemeester Pieters?

door Roger Timmermans

Op 26 september 1874 koopt Norbert BOURGOIGNIE, ten kantore van notaris VAN CAILLIE, een rechthoekig stuk grond, groot 330 m². Het heeft een diepte van 33m en grenst met 10m aan de straatkant. Dit perceel is gelegen in Bloc 26 van de verkaveling van Louis Delbouille (1).

Ligging van Bloc 26:

Volgens dit kadasterplan grensde “Bloc 26”:

- ten noorden aan de “*Boulevard du Nord*” (nu Van Iseghemlaan);
- ten oosten aan de “*Rue de Berlin*” (nu IJzerstraat);
- ten zuiden aan de “*Chaussée de Nieupoort*” (nu Karel Janssenslaan);
- en ten westen aan de “*Place de la Commune*” (nu Leopold I - plein).

Bourgoignie laat er een huis op bouwen en verkoopt het in 1877 aan Alphonse Pieters, die er zou blijven wonen tot aan zijn overlijden in 1912 (2). Dit zou het “*Glynfield House*” worden. Geen hoekhuis, wel een huis in de rij. Zie bijgevoegd kadasterplan.

Kiezerslijst en "Annales" (jaarboeken):

- Kiezerslijst 1902: "PIETERS, Alphonse – Avenue Charles Janssens 35 – Rentier -
° Ostende 29 mai 1845 – Ancien membre de la Chambre des Représentants.
- De ter beschikking staande jaarboeken, hier samengevat, door verscheidene auteurs en uitgevers samengesteld:
1886 – 1887 – 1888 – 1889 – 1892 – 1897 – 1902 – 1904 – 1908 – 1909
van respectievelijk A. STRACKÉ – COFFIN – Agence PILAEIS:
ze geven eensluidend volgende inlichtingen:

"Alphonse PIETERS – Avenue Charles JANSSENS 35 – Glynfield House ..."

Zijn opeenvolgende politieke functies in Oostende:

- Conseiller Communal – (Gemeenteraadslid)
- Echevin de la Ville – (Schep en van de Stad)
- Bourgmestre de la Ville (Burgemeester van de Stad)

Burgemeester PIETERS overlijdt in 1912.

In de "Annales" van 1913 – 1927 en 1932 van resp. A. LACOUR – ELLEBOUDT en (de firma) UNITAS lezen we het volgende:

"PIETERS Alph. – Veuve – Glynfield House – Avenue Charles Janssens 35"

Bovenstaande gegevens vormen de onbetwistbare zekerheid dat de heer Alphonse PIETERS steeds gewoond heeft aan de K. JANSSENS-laan 35. Vanaf 1877, jaar van aankoop van het gebouw tot aan zijn overlijden in 1912. Zijn echtgenote, mevrouw Caroline ADDAMS, is er, als weduwe, nog meer dan dertig jaar blijven wonen (overleden in 1947).

Rue St Petersburg (nu Leon SPILLIAERTSTRAAT):

Dit hoekpand (3), reeds sedert geruime tijd gekend als "Villa Quo Vadis", kende in de loop der jaren verschillende bewoners. Maar een bewoner, met de naam Alphonse PIETERS, komt niet voor op de namenlijst. Dus heeft hij daar nooit gewoond.

De aandachtige lezer(es) zal eerder al opgemerkt hebben dat dit huis, kant K. Janssenslaan, noch toegangsdeur, noch huisnummer, noch brievenbus, noch huisbel had. Deze attributen waren te vinden om de hoek, aan de gevel in de St. Petersburgstraat, 16.

Dit was dan ook het thuisadres van de bewoners, - maar de K. Janssenslaan, geenszins.

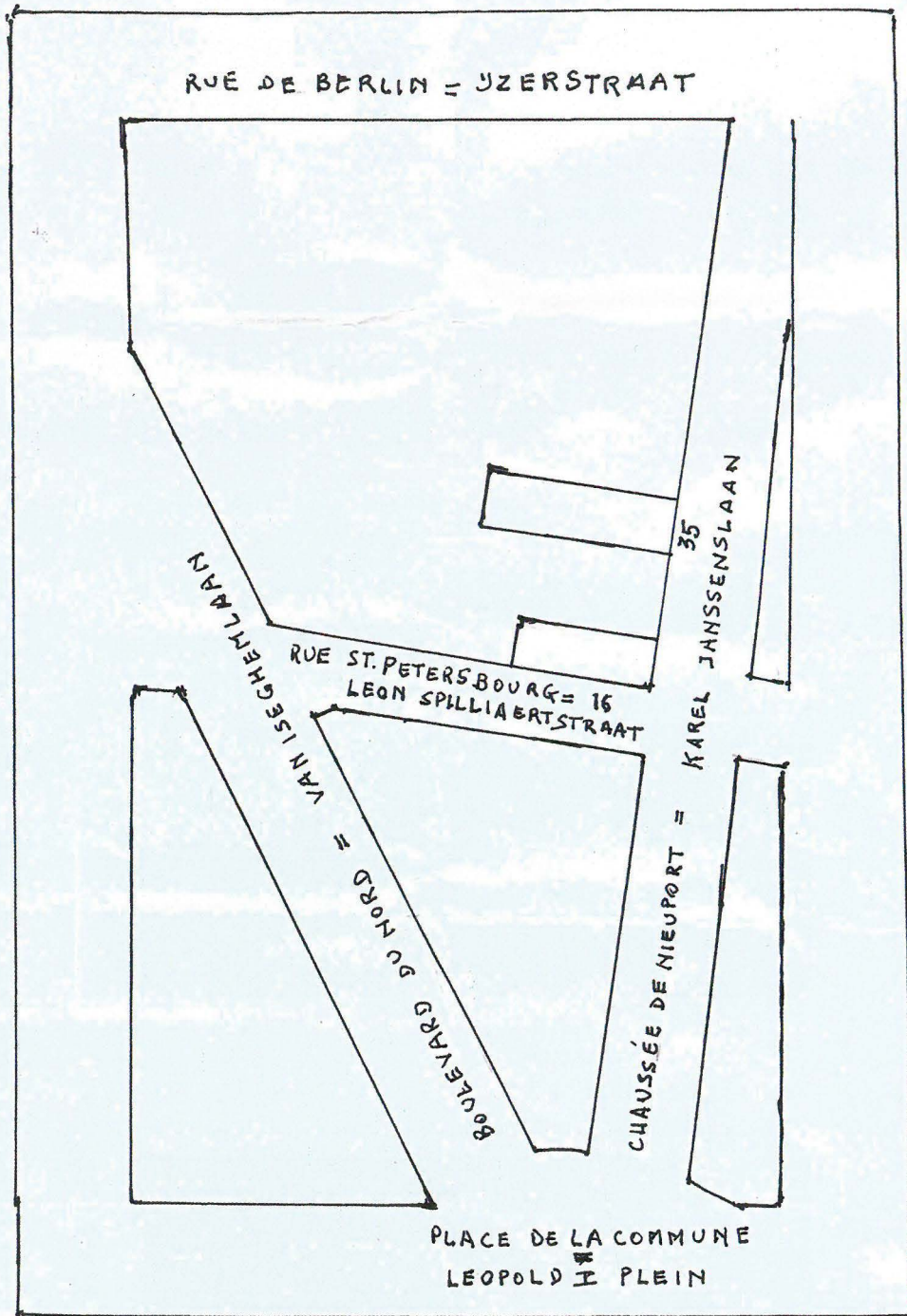
NOTA'S

- (1) Notes sur les Terrains Domaniaux d'Ostende, door Louis Delbouille
- (2) "Burgemeester Alphonse PIETERS", door Dirk LAUREYS, in: De Plate, 1989, p. 6.
- (3) "Burgemeester A. Pieters in zijn doen en laten", door E. Smisjaert & Yves Dingens, in: De Plate, nr. 10, oktober 2017, p. 196-210.
Let op p. 207: rechtse foto met fout onderschrift.

"Norbert HOSTYN: Roger zal het wel bij het rechte eind hebben. Vanwaar het gegeven dan komt, dat Pieters het hoekpand bewoond, is mij een raadsel. Het is een gegeven, dat ik destijds meermaals heb gehoord. Soit.

P.S.: vandaar het belang om werk te maken van straatgeschiedenissen!!"

BLOC 26

VERKAVELING TERREINEN L. DELBOUVILLE